

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง เป็นพลังสร้างสรรค์ การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งการพัฒนามนุษย์เป็นกระบวนการในการเพิ่มพูนและปรับปรุง สมรรถภาพของบุคคลในด้านความรู้ ความคิดและประสบการณ์ เพื่อให้บุคคลนั้นมีความเหมาะสมในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้มากที่สุด การพัฒนามนุษย์โดยวิธีการฝึกอบรมนั้นเป็นที่ยอมรับกันมาก เพราะเป็นกลไกที่ช่วยให้องค์กรมีลักษณะการปรับตัวตาม สภาพการณ์ทุก ๆ ด้านตลอดเวลา (นงลักษณ์ พหลเวช 2540 :10) สำหรับกิจกรรมยูวกาชาด เป็นกิจกรรมหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กองยูวกาชาด 2544 : 22)

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กิจกรรมยูวกาชาดเกิดขึ้นด้วยข้อเสนอของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (สำนักงานยูวกาชาด สภากาชาดไทย 2544 : 5) โดยมีวัตถุประสงค์ให้เยาวชนมีจิตใจฝึกฝนใน สันติสุข รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและส่งเสริมอนามัยของผู้อื่น ทำประโยชน์ต่อสังคม ส่วนรวม มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนมนุษย์ทั่วไป เป็นกิจกรรมเยาวชนที่ทั่วโลกยอมรับว่ามี ความสำคัญที่จะปลูกฝังเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความเสียสละและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ โดย ไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และชนชั้น จนถึงปัจจุบันมีประเทศที่สมัครเป็นสมาชิกถึง 178 ประเทศ (นาถศรี ใจชาญสุขกิจ 2545 : 23) ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำลังดำเนินการ ยูวกาชาดมาตั้งแต่สมัยเริ่มมีกิจการยูวกาชาด และอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถมาโดยตลอด นับเป็นกิจการ สำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณธรรม

และจริยธรรมอันดีงาม มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของกิจกรรม ยุวกาชาดว่า เป็น กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในเรื่องของการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมและเป็น การพัฒนาคุณธรรมให้ดีขึ้น จึงมีนโยบายให้กิจกรรมยุวกาชาดเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยฝึก เยาวชนหรือให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ โดยให้การสนับสนุนว่าเป็นกิจกรรมบังคับ ที่จะต้อง ดำเนินการเรียนการสอนในสถานศึกษาเพื่อเป็นการฝึกอบรมเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ 2528 : 3) โกวิท ทรัพย์พัฒน์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในสาส์นจากประธานกรรมการบริหาร ยุวกาชาดว่า เยาวชนคือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดของประเทศชาติ ต่อไปในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาเยาวชนของเราให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ มี ความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองและสังคม จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง กิจกรรมยุวกาชาดเป็น กิจกรรมที่สามารถใช้พัฒนาคุณภาพของเยาวชนได้เป็นอย่างดี

สีรี เกิดไพโรจน์ (2529 : 2) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ต้องการฝึกให้สมาชิก ยุวกาชาด รู้จักรักษานามยามของตนเองและของผู้อื่น เป็นวิชาศีลธรรมภาคปฏิบัติที่มุ่งให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ฝึกให้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นและรู้จักรับผิดชอบในการทำงาน ทำให้รู้จักประหยัด มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และกระทำตนให้เป็นพลเมืองดีต่อสังคมและ ประเทศชาติ นอกจากนี้ อภินันท์ วงษ์ศิริ (2533 : 2) ยังได้กล่าวว่า กิจกรรมยุวกาชาดเป็น กิจกรรมที่มุ่งฝึกอบรมให้สมาชิกยุวกาชาดได้ความรู้และทักษะเพียงพอที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิด ประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมตามวัตถุประสงค์ของกาชาดสากล ที่จะอบรมให้มีอุดมคติในด้าน ศานติสุข รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นทำตน ให้เป็นพลเมืองดี มีใจเมตตากรุณาต่อ เพื่อนร่วมโลก อีกทั้งยังมุ่งอบรมเด็กผู้หญิงให้เป็นกุลสตรีที่ดี ซึ่งความเป็นกุลสตรีของเยาวชน หญิงนับวันจะน้อยลง เพราะเยาวชนได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมทางสังคมและสื่อมวลชน ได้โน้มน้าวจิตใจให้มีความประพฤติขัดต่อศีลธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงามเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ การนิยมวัฒนธรรม ตะวันตกและภาวะทางเศรษฐกิจรัดตัว หรือค่าครองชีพที่สูงขึ้น อีกทั้งการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมยุวกาชาด มีความแตกต่างจากวิชาสามัญและกิจกรรมอื่น ๆ คือ มีการจัดการเรียน การสอนตามกระบวนการทางยุวกาชาดโดยเฉพาะ เช่น การทำพิธีเปิด - ปิด กิจกรรมการเรียน การสอน การทำพิธีเข้าประจำหมู่ การเรียนเป็นฐาน การให้เครื่องหมาย กิจกรรมพิเศษ การปฏิบัติตาม ข้อบังคับและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับยุวกาชาด (เบญจวรรณ สหวัชรินทร์ 2534 : 5)

ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเข้ารับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะอย่างแท้จริง ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตรและเปลี่ยนแปลงแนวการจัด กิจกรรมยุวกาชาดให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของเยาวชนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สมาชิกยุวกาชาด ซึ่งเป็นเยาวชนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความรัก ความชื่นชมจนบังเกิดผลตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และ ข้อเสนอของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ สรุปได้ว่า กิจกรรมยุวกาชาดมีความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีความนิยมที่พึงประสงค์ และมีคุณลักษณะที่ดีตามที่ประเทศชาติ ต้องการ ซึ่งการจัดกิจกรรมยุวกาชาดจะบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้มากน้อยเพียงใด ต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมยุวกาชาด เป็นอย่างดี ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ตลอดจนการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จสูงสุดอีกด้วย

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาภาคบังคับระดับ ประถมศึกษา มีโรงเรียนในสังกัด 431 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่ 50 สำนักงานเขตทั่ว กรุงเทพมหานคร โดยมีฝ่ายลูกเสือและยุวกาชาด กองโรงเรียน สำนักงานศึกษารับผิดชอบ ในการบริหารกิจการยุวกาชาดของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงต้องดำเนินการจัดกิจกรรม ยุวกาชาดในโรงเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทั้งนี้สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครได้กำหนดให้เด็กนักเรียนชายเรียนลูกเสือ และนักเรียนหญิงเรียนยุวกาชาด โดย ใช้คาบเวลาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียน จัดกิจกรรม ยุวกาชาด ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและกระบวนการของยุวกาชาด นอกจากนี้ ครูผู้สอนกิจกรรมยุวกาชาดจะต้องเข้ารับการอบรม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะใน การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมยุวกาชาดในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้จัดโครงการอบรมหลักสูตรผู้นำยุวกาชาดให้กับข้าราชการครูสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยยึดแนวการอบรมและหลักสูตรตามที่กองยุวกาชาด กรมพลศึกษากำหนด ซึ่งหากได้มีการติดตามผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องแล้ว จะทำให้ทราบถึงสภาพการนำความรู้ที่ ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติงานจริงในโรงเรียน ตลอดจนทราบปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น จากการปฏิบัติอีกด้วย ประกอบกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันยังไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ที่ มองเห็นชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาติดตามผลผู้ที่ผ่าน การอบรมหลักสูตรผู้นำยุวกาชาดไปแล้วว่า เมื่อกลับไปปฏิบัติงานที่โรงเรียนแล้ว ได้มีการนำเอา ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคจาก

การนำความรู้และทักษะไปปฏิบัติอย่างไรบ้าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปพัฒนาการจัดกิจกรรม
ยวกาชาดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาและติดตามผลการนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการอบรมไป
ปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมยวกาชาดในโรงเรียน ใน 3 ด้าน คือ ด้านข้อบังคับ
และระเบียบปฏิบัติ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรม

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการอบรม
ไปปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมยวกาชาดในโรงเรียน

3. ความสำคัญของการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมยวกาชาดในโรงเรียน

3.2 ได้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้บังคับบัญชายวกาชาด ให้มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับ
การอบรมผู้บังคับบัญชายวกาชาด หลักสูตรผู้นำยวกาชาดของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
รุ่นที่ 1 ปีพุทธศักราช 2545 โดยได้ติดตามผลหลังการอบรมแล้ว 6 เดือน ซึ่งสามารถจำแนก
สาระสำคัญของหลักสูตรได้เป็น 3 ด้าน คือ

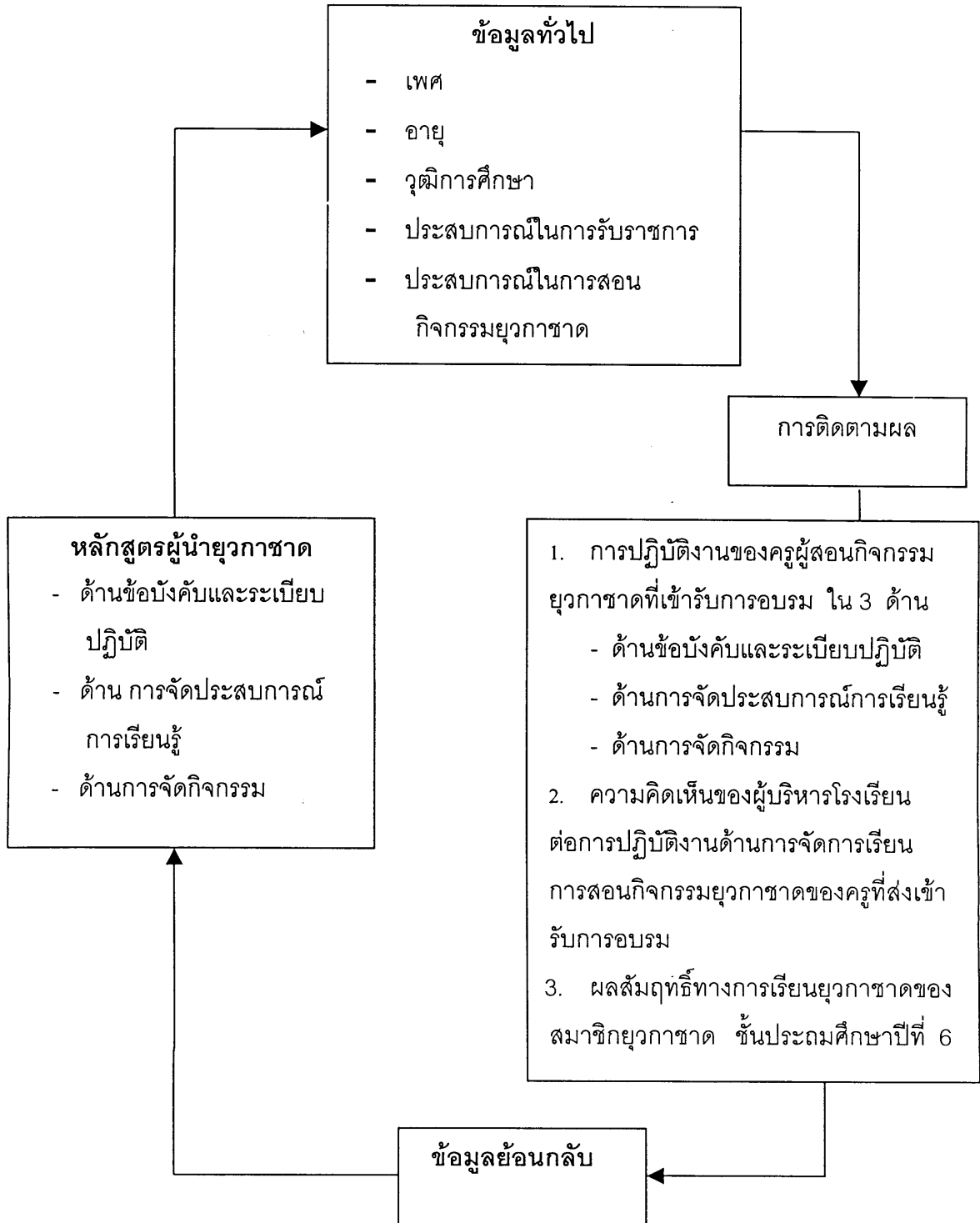
4.1 ด้านข้อบังคับและระเบียบปฏิบัติ

4.2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4.3 ด้านการจัดกิจกรรม

การวิจัยติดตามผลดำเนินการในปีพุทธศักราช 2546 ครอบคลุม 55 โรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การติดตามผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การศึกษาประเมินผลการนำความรู้ และทักษะที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมยุวกาชาดของผู้เข้ารับการอบรมผู้บังคับบัญชายุวกาชาด หลักสูตรผู้นำยุวกาชาดของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร รุ่นที่ 1 ปีพุทธศักราช 2545 ใน 3 ด้าน คือ

6.1.1 ด้านข้อบังคับและระเบียบปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติตามข้อบังคับของ สภาการศึกษาไทย แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 50 พุทธศักราช 2536 หมวดที่ 9 ยุวกาชาด และระเบียบ คณะกรรมการบริหารยุวกาชาด ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับยุวกาชาด พ.ศ. 2541

6.1.2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการจัดกิจกรรม และการวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรม

6.1.3 ด้านการจัดกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้กับสมาชิกยุวกาชาดใน โรงเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมบังคับและกิจกรรมพิเศษ

6.2 หลักสูตร ผู้นำยุวกาชาด หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมครูผู้สอนกิจกรรม ยุวกาชาดในโรงเรียน ตามที่กองยุวกาชาด กรมพลศึกษา กำหนด

6.3 ผู้เข้ารับการอบรม หมายถึง ข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีชื่อใน คำสั่งให้เข้ารับการอบรมผู้บังคับบัญชายุวกาชาด หลักสูตร ผู้นำยุวกาชาด รุ่นที่ 1 ในปี พุทธศักราช 2545

6.4 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ หรือ อาจารย์ใหญ่ หรือ ครูใหญ่ หรือ หัวหน้าหมวดกิจกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

6.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยุวกาชาด หมายถึง ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหากิจกรรมของสมาชิกยุวกาชาด